

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en laatvlieger

In het kader van de Omgevingswet

Plangebied: Kerkstraat, Bodegraven

Opsteller(s): V.E.A. van den Berg

ecoresult
ecologisch advies en onderzoek

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en laatvlieger

In het kader van de Omgevingswet

Colofon	
Plangebied	Kerkstraat, Bodegraven
Opsteller(s)	V.E.A. van den Berg
Datum	22-8-2024
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20230135v01
Aantal pagina's	30
Opdrachtgever	Pastoriestaete B.V.
Contactpersoon	A. Burggraaff
Kwaliteitscontrole	W. Mans-Naijer
Projectleider	B. van de Wetering
Wijze van citeren	Berg, V.E.A. van den, 2024. Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en laatvlieger. In het kader van de Omgevingswet. Plangebied: Kerkstraat, Bodegraven. Kenmerk: ER20230135APv01. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht
Ecoresult B.V. 078 75 184 12 info@ecoresult.nl www.ecoresult.nl	Hoofdvesting Hendrik-Ido-Ambacht (postadres) Kringloopweg 22 3343 LR Hendrik-Ido-Ambacht Vestiging Veenendaal Lunet 2-8 3905 NW Veenendaal

Ecoresult B.V. is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, de branchevereniging voor ecologisch advies en onderzoek.

© copyright Ecoresult B.V. 2024

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Algemene gegevens	5
1.2	Aanleiding	5
1.3	Deskundigheid	5
1.4	Aangevraagde soorten	5
1.5	Termijn vergunningsaanvraag	5
2	Omschrijving plangebied	6
2.1	Algemeen	6
2.2	Beschrijving	6
2.3	Geplande ingrepen	8
2.3.1	Omschrijving werkzaamheden	8
2.3.2	Methode uitvoering: materieel en werkwijze	9
2.3.3	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode	9
2.3.4	Nieuwe situatie en (ontwerp-)tekening	9
3	Werkwijze nader onderzoek	11
3.1	Vleermuizen	11
3.1.1	Protocol	11
3.1.2	Onderzoeksmomenten	11
3.1.3	Onderzoeksmaterialen	12
3.1.4	Verantwoording onderzoek	12
4	Resultaten en effectbeoordeling nader onderzoek	14
4.1	Algemeen	14
4.2	Onderzoeksresultaten	14
	Vergunningplichtige activiteiten & wettelijk belang	16
4.3	Algemeen	16
4.4	Vergunningplichtige activiteiten Habitatrichtlijnsoorten	16
4.5	Wettelijk belang Habitatrichtlijnsoorten	16
4.5.1	Volksgezondheid en dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.	16
5	Maatregelen	18
5.1	Algemeen	18
5.2	Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden	18
5.2.1	Alternatieve verblijfplaatsen buiten het plangebied	18
5.2.2	Ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen	20
5.3	Maatregelen ten tijde van de werkzaamheden	20
5.3.1	Permanente verblijfplaatsen	20
5.4	Maatregelen na afronding van de werkzaamheden	23
5.4.1	Functionaliteit van de voorzieningen	23
5.4.2	Verwijderen van tijdelijke voorzieningen	23

6	Alternatieven	24
6.1	Locatie	24
6.2	Alternatieve inrichting	24
6.3	Alternatieve werkwijzen	24
6.4	Alternatieve planning	24
6.5	Cumulatieve effecten	25
7	Gunstige staat van instandhouding	26
7.1	Staat van instandhouding	26
7.1.1	Gewone dwergvleermuis	26
7.1.2	Laatvlieger	26
8	Geraadpleegde bronnen	30
8.1	Literatuur	30
8.2	Internet	30

1 Inleiding

1.1 Algemene gegevens

Projectnaam: Pastoriestaete, Kerkstraat, Bodegraven
Naam aanvrager: Pastoriestaete B.V.
Contactpersoon: A. Burggraaff
Adres: Lemsteraak 2, 2411 NC Bodegraven
Telefoonnummer: 06-52660938
E-mail: ad.burggraaff@pastoriestate.nl

1.2 Aanleiding

De aanleiding tot het aanvragen van de vergunning in het kader van de Omgevingswet (Ow) en het opstellen van het bijbehorende activiteitenplan is de voorgenomen sloop nieuwbouwwerkzaamheden in het plangebied: Kerkstraat, Bodegraven. Door het voornemen wordt een flora- en fauna-activiteit verricht. Hierdoor is het aanvragen van een vergunning conform artikel 5.1 lid 2 sub g Ow noodzakelijk.

1.3 Deskundigheid

De medewerkers van Ecoresult B.V. voldoen aan de eisen die gesteld worden aan een ecologische deskundige vanuit Rijksdienst voor Ondernemend Nederland¹ (RVO).

1.4 Aangevraagde soorten

Deze vergunning wordt aangevraagd voor de volgende soorten en functies (zie Tabel 1):

Tabel 1: Soorten (algemene naam en wetenschappelijke naam), functies en flora- en fauna-activiteiten waar vergunning voor zal worden aangevraagd.

Beschermingsregime	Soort	Wetenschappelijke naam	Functies	Flora- en fauna-activiteit (Bal)
Habitatrichtlijn	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Zomerverblijfplaats	Artikel 11.46 lid 1 sub b en sub d
Habitatrichtlijn	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Zomerverblijfplaats	Artikel 11.46 lid 1 sub en sub d

1.5 Termijn vergunningsaanvraag

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de periode van 1 april 2025 tot 1 april 2029. De vergunningstermijn wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar. Deze periode staat in verhouding met de duur van de activiteiten welke leiden tot overtreding van de verbodsbepaling en de inzet van compenserende maatregelen.

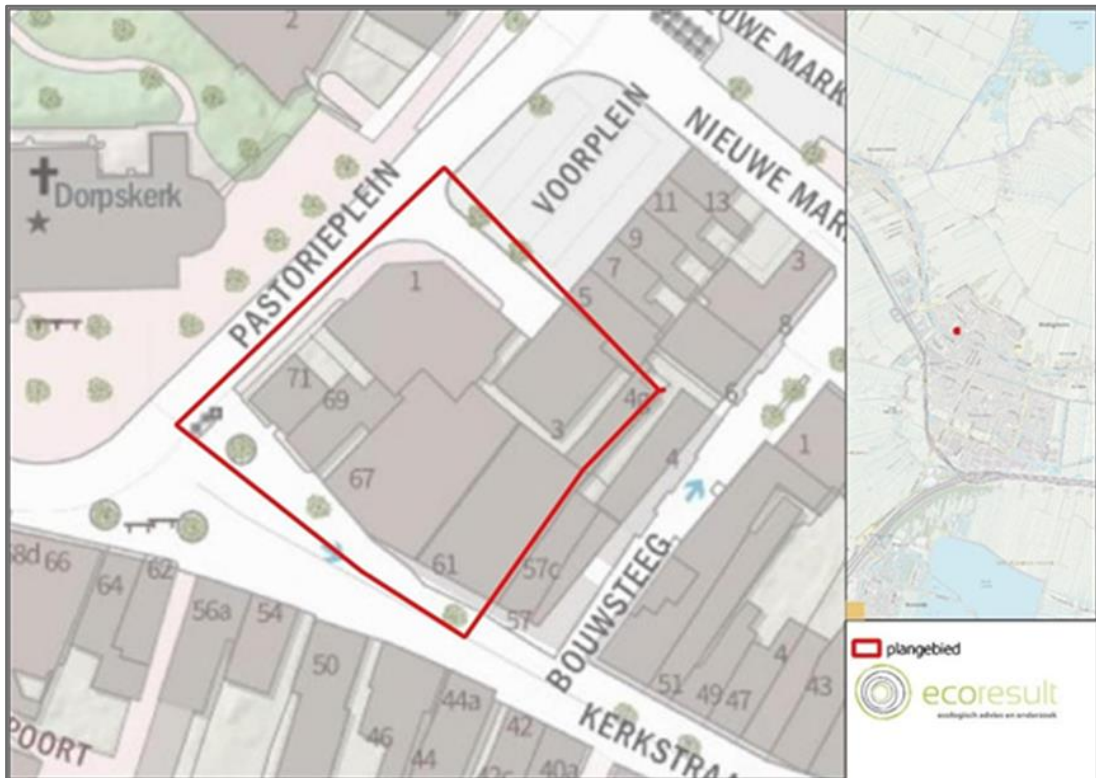
¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/ecologisch-deskundige>

2 Omschrijving plangebied

2.1 Algemeen

Het plangebied omvat zes gebouwen en vijf bomen aan de Kerkstraat, Voorplein en Pastorieplein te Bodegraven, gemeente Bodegraven, provincie Zuid-Holland (zie Figuur 1). Het plangebied betreft meerdere rijen aaneengeschakelde woningen. Het plangebied is omgeven door bebouwing, waaronder een leegstaand pand aan de noordkant van het plangebied (wordt ook binnenkort ontwikkeld) en winkelcentrum De Schoof aan de oostkant.

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd). Voor de regionale ligging, zie kaartinset rechtsboven. Kaartbron: OpenStreetMap.

2.2 Beschrijving

Het plangebied bestaat uit twee woningen, vier bedrijfsruimtes en vijf bomen in het centrum van de bebouwde kom van Bodegraven op de volgende adressen:

- Kerkstraat 61, 63 en 67 t/m 71 (oneven).
- Pastorieplein 1.
- Voorplein 3.

Winkels Kerkstraat 61

- Het winkelpand in het plangebied stamt uit bouwjaar 1882². Daarna is het verbouwd en ingericht als winkel met etalage en plat dak.
- De bebouwing in het plangebied is opgebouwd uit bakstenen en de buitenschil is afgewerkt met pleisterwerk. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen openingen of kieren aanwezig.

- Aan de dakranden bevinden zich dakgoten. Deze hangen deels onder de dakrand en zijn verzakt.
- Het platte dak is afgewerkt met dakleer.
- Aan de kopgevels is een siergevel aanwezig die hoger is dan het dak en nauw aansluit met het dak en geen kieren vertoont.

Winkels Kerkstraat 63-67

- Het winkelpand in het plangebied bestaat uit bouwjaar 1963².
- De bebouwing in het plangebied is opgebouwd uit bakstenen. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen openingen of kieren aanwezig.
- In de buitenschil zijn enkele ramen aanwezig. De kozijnen en lekdorpels sluiten goed aan en er zijn geen openingen aanwezig.
- Het platte dak is afgewerkt met dakleer. De vorstpannen zijn dichtgemetseld met cement en vertonen geen kieren.
- Aan de kopgevels is een siergevel aanwezig die hoger is dan het dak en nauw aansluit met het dak en geen kieren vertoont.

Woonhuis Kerkstraat 69

- De woning in het plangebied stamt uit bouwjaar 1917².
- De bebouwing in het plangebied is opgebouwd uit bakstenen. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen opening of kieren aanwezig.
- In de buitenschil zijn enkele ramen aanwezig. De kozijnen en lekdorpels sluiten goed aan en er zijn geen openingen aanwezig.
- Het steile zadeldak is afgewerkt met zwarte dakpannen. De vorstpannen zijn dichtgemetseld met cement en vertonen geen kieren.
- Bij de schoorsteen is de dakpanrand afgewerkt met loodflappen die wijken.
- Langs de kopgevels is een siergevel aanwezig die hoger is dan het dak en nauw aansluit met het dak en geen kieren vertoont.

Woonhuis Kerkstraat 71

- Het woonhuis in het plangebied stamt uit bouwjaar 1910².
- De bebouwing in het plangebied is afgewerkt met pleisterwerk. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen openingen of kieren aanwezig.
- In de buitenschil zijn enkele ramen aanwezig. De kozijnen en lekdorpels sluiten goed aan en er zijn geen openingen aanwezig.
- Aan de dakranden bevinden zich dakgoten. Deze hangen deels onder de dakrand en er zijn geen kieren aanwezig aan de onderzijde.
- Het zadeldak is afgewerkt met rode dakpannen. De vorstplannen zijn dichtgemetseld met cement en vertonen geen kieren.
- Aan de kopgevels is een siergevel aanwezig die hoger is dan het dak en nauw aansluit met het dak en geen kieren vertoont.

---

² <https://bagviewer.kadaster.nl/>

Winkels Pastorieplein 1

- Het winkelpand in het plangebied stamt uit bouwjaar 1954².
- De bebouwing in het plangebied is opgetrokken uit baksteen en de buitenschil is afgewerkt met pleisterwerk. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen openingen of kieren aanwezig.
- Aan de dakranden bevinden zich dakgoten. Deze hangen deels onder de dakrand en zijn verzakt.
- Het zadeldak is afgewerkt met rode dakpannen. Vanaf de dakgoot is toegang onder de dakpannen.
- Langs de kopgevels zijn houten overstek aanwezig welke nauw aansluiten met het dak en aan de onderzijde geen kieren vertonen.
- Aan de noordzijde is een uitbouw aanwezig met plat dak en muren afgewerkt met planken. Tussen de planken zitten geen kieren.

Winkels Voorplein 3

- Het winkelpand in het plangebied stamt uit bouwjaar 1882². Daarna is het verbouwd en ingericht als winkel met etalage en plat dak.
- De bebouwing in het plangebied is opgetrokken uit baksteen. Er is geen spouwmuur aanwezig. In de buitenschil zijn geen openingen of kieren aanwezig.
- Het platte dak is afgewerkt met dakleer en grind.

Rest van het plangebied:

- Er staan vijf bomen in het plangebied: twee platanen, één paardenkastanje, één linde en één valse christusdoorn.
- Open water (watergangen, poelen, etc.) en vochtige tot natte terreinen (natuurvriendelijke oevers etc.) zijn in het plangebied afwezig.
- Straatverlichting is aanwezig aan de straatzijde van het plangebied door middel van lantaarnpalen. Verder bestaat de verlichting uit plaatselijke gevelverlichting.

2.3 Geplande ingrepen

2.3.1 Omschrijving werkzaamheden

Het plangebied zal herontwikkeld worden. Dit houdt in ieder geval in:

- De sloop van de huidige bebouwing binnen het plangebied.
- Het bouwrijp maken van het plangebied.
- De bouw van een appartementencomplex.

2.3.2 Methode uitvoering: materieel en werkwijze

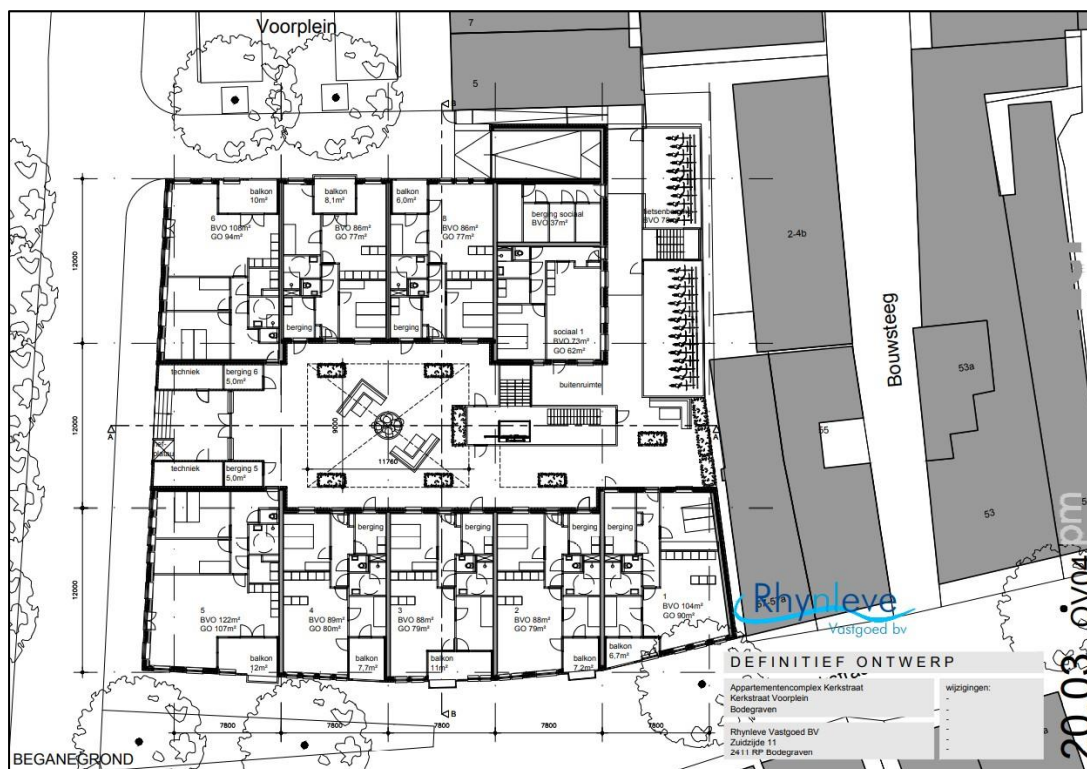
Een gedetailleerde methode van uitvoering is nog niet beschikbaar. Er zal sloop, sanering en nieuwbouw plaatsvinden. Zodra hier meer over bekend is wordt een gedetailleerde methode van uitvoering nagezonden.

2.3.3 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

Een gedetailleerde planning is nog niet beschikbaar. Het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is maatgevend voor de gehele planning van de bouw. Zodra hier meer over bekend is wordt een gedetailleerde planning nagezonden.

2.3.4 Nieuwe situatie en (ontwerp-)tekening

De ontwerptekeningen van dit project zijn te vinden in Figuur 2 en Figuur 3.

Figuur 2: Ontwerptekening bovenaanzicht van de nieuwe inrichting van het plangebied. Bron: opdrachtgever

Figuur 3: Ontwerptekening zij aanzicht van de nieuwe inrichting van het plangebied. Bron: opdrachtgever

3 Werkwijze nader onderzoek

Het volledige overzicht van de werkwijze nader onderzoek kan worden teruggevonden in de rapportage nader onderzoek³.

3.1 Vleermuizen

3.1.1 Protocol

Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen) van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis) heeft binnen het plangebied plaatsgevonden conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol⁴. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode 15 mei tot 15 juli door middel van 3 bezoeken en tussen 15 augustus en 15 september middels 2 bezoeken. De tussenliggende tijd tussen de veldonderzoeken is minimaal 20 dagen.

3.1.2 Onderzoeksmomenten

In Tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken. De veldbezoeken voor vleermuizen zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden. Alleen onderzoekronde 5a had in begin wat motregen, maar omdat het weer opklaarde en de activiteit op gang kwam is gekozen door te lopen.

Tabel 2: Onderzoeksmomenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

Onderzoekronde	Datum	Type onderzoek*	Zonsopkomst/ Zonsondergang	Moment	Aantal onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag	Windkracht (Bft)
1	30-08-2023	Paar-, winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 20:32	21:32 – 23:32	1	13	Nee	W2
2	26-09-2023	Paar-, winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 19:30	23:00 – 01:00	1	16	Nee	ZO2
3	05-06-2024	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Op: 5:25	3:25 – 5:25	2	14	Nee	ZW4
4	22-06-2024	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 22:05	21:55 – 00:07	2	17	Nee	ZW2
5a	15-07-2024	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:54	21:51 – 23:54	1	20	Ja**	NO2
5b	16-07-2024	Zomer-kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:52	21:50-23:52	1	15	Nee	ZW3

*Onderzochte vleermuissoorten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.
** Eerste uur afwisselend motregen en droog.

³ Middelburg, 2024

⁴ Anoniem, 2021. Vleermuisprotocol 2021. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging

3.1.3 Onderzoeksmaterialen

Bij onderzoek naar vleermuizen zijn onderzoekers bij elk onderzoek uitgerust met:

- Batdetectors (Pettersson D240X).
- Batloggers (M en/of M2).
- Opnameapparatuur voor de batdetector (Edirol).
- Warmtebeeldcamera (Pulsar XP28 en/of Pulsar XP38 en/of FLIR Scion OTM255).
- Verrekijker met 10x42 vergroting.
- Zaklamp.

3.1.4 Verantwoording onderzoek

De verantwoording van het onderzoek kan worden teruggevonden in paragraaf 3.3.4 van de rapportage nader onderzoek⁵.

Het is aannemelijk dat te allen tijde 75% van het plangebied goed te overzien was. Het plangebied had een overzichtelijke indeling met lange kijklijnen. Ook liepen er 1-2 ervaren onderzoekers constant rond waardoor zij konden inspelen op de actuele situatie. Onderzoekronde 5 is in twee delen gesplitst en is elke avond een ander deel van het plangebied bekeken. Vanaf de belangrijke observatieknooppunten konden meerdere zijdes van de complexen en de kopgevels goed worden overzien. Eén zijde van het plangebied stond tegen andere bebouwing aan en was daarom minder goed te overzien. De aandacht voor het vleermuisonderzoek is hoofdzakelijk uitgegaan naar de te slopen gebouwen. Hier waren de

Figuur 3: Zichtvelden van de onderzoekers. Kaartbron: OpenStreetMap.

⁵ Middelburg, 2024

potenties voor vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Ook de bomen zijn onderzocht op de aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen. Door constant door het plangebied heen en weer te lopen kan in een kort tijdsbestek het aantal en de locatie van de verblijfplaatsen worden gelokaliseerd.

4 Resultaten en effectbeoordeling nader onderzoek

4.1 Algemeen

In dit activiteitenplan is enkel een samenvatting van de resultaten van het nader onderzoek opgenomen die relevant zijn voor de aanvraag omgevingsvergunning van de Omgevingswet. Het volledige overzicht van de onderzoeksresultaten kan worden teruggevonden in de rapportage nader onderzoek⁶.

4.2 Onderzoeksresultaten

In Figuur 4 staan de aangetroffen verblijfplaatsen in en rondom het plangebied weergegeven. Tabel 3 geeft aan waar de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zich bevinden. Tabel 4 geeft aan waar de verblijfplaats van laatvlieger zich bevindt.

- Binnen het plangebied zijn aanwezig:
  - Twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Eén zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Eén zomerverblijfplaats van laatvlieger. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Specifieke zorgplicht:
    - Eén potentieel nest van de koolmees.
- Buiten het plangebied zijn aangetroffen:
  - Twee paarverblijfplaatsen/paarterritoria van gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Eén zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Essentieel foerageergebied van de gewone dwergvleermuis.
  - Eén paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook als winterverblijfplaats worden gebruikt door één of enkele individuen.
  - Drie vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluw.
  - Specifieke zorgplicht:
    - Twee functionele leefgebieden van de egel

---

⁶ Middelburg, 2024

Figuur 4: Overzicht van alle aangetroffen voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen in en rond het plangebied. Kaartbron: OpenStreetMap.

Tabel 3. De locaties van de aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis binnen en buiten het plangebied. Met donkergrijs aangegeven de vaste rust- en verblijfplaatsen buiten het plangebied.

Type verblijfplaats	Individen	Datum	Adres	Opmerkingen
Paarverblijfplaats	1	30-08-2023	Pastorieplein 1 Zijgevel noordoost	Exacte locatie niet bekend
Paarverblijfplaats	1	30-08-2023	Kerkstraat 67 Zijgevel zuidwest	Exacte locatie niet bekend
Zomerverblijfplaats	1	22-06-2024	Kerkstraat 67 Zijgevel zuidwest	Opening tussen trespas en gevel, linksboven het raam.
Paarverblijfplaats	1	26-09-2023	Kerkstraat 46 Zijgevel noord	
Paarverblijfplaats	2	30-08-2023	Waagpoort 6 Zijgevel west	Onder betimmering rechterraam boven
Zomerverblijfplaats	1	05-06-2024	Rijnpoort 24 Zijgevel oost	Onder de dakgoot

Tabel 4. De locaties van de aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger binnen het plangebied.

Type verblijfplaats	Individen	Datum	Adres	Opmerkingen
Zomerverblijfplaats	1	22-06-2024	Kerkstraat 71 Zijgevel west	Van onder het pannendak

Vergunningplichtige activiteiten & wettelijk belang

4.3 Algemeen

De werkzaamheden die negatieve effecten hebben op gewone dwergvleermuis en laatvlieger:

- Slopen van de huidige bebouwing

4.4 Vergunningplichtige activiteiten Habitrichtlijnsoorten

Door de werkzaamheden worden 4 vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (zomer- en paarverblijfplaatsen die mogelijk ook functioneel zijn als winterverblijfplaats voor één of enkele dieren) permanent weggenomen.

Hierdoor is sprake van de volgende vergunningplichtige activiteiten:

- Art 11.46 lid 1 sub b Bal: Het opzettelijk verstoren van dieren.
- Art 11.46 lid 1 sub d Bal: Het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren.

Aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen buiten de begrenzing van het plangebied blijven behouden. Zij bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

4.5 Wettelijk belang Habitrichtlijnsoorten

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd op basis van het volgende wettelijk belang:

- *De volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.*

4.5.1 Volksgezondheid en dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De gebouwen in het plangebied staan nu grotendeels leeg en bestaan uit bedrijfspanden en woningen. De woningen in het plangebied zijn nog tijdelijk verhuurd. Deze woningen zijn klein, krap en verouderd en hebben geen energielabel. De woningen zijn niet geïsoleerd, hebben een slechte fundering waardoor de woningen zijn verzakt. Daarnaast zijn er vochtproblemen doordat de vloer zich onder straatniveau bevindt. Er is schimmelvorming, lekkage, houtrot in balklagen in de kap. Inmiddels zijn de NUTS aansluitingen afgekoppeld. De woningen staan al 10 jaar op de nominatie om gesloopt te worden (met goedkeuring van de gemeente Bodegraven Reeuwijk). De woningen zijn in zulke slechte bouwkundige staat dat renoveren geen optie is.

De winkels in het plangebied zijn niet meer nodig, omdat dit gedeelte van de Kerkstraat buiten het kernwinkelgebied valt. De bedrijfspanden hebben geen energielabel. Deze panden staan al geruime tijd leeg wegens de incurantheid (klein, hokkerig, lage verdiepingshoogte) en omdat de locatie buiten het winkelgebied van de dorpskern vallen. Deze panden zijn slecht of niet geïsoleerd, de stookkosten zijn enorm en de winkelwaarde is economisch gedateerd. Ze staan al 10 jaar op de nominatie om gesloopt

te worden (met goedkeuring van de gemeente Bodegraven Reeuwijk) en moet daarom wijken voor woningbouw.

Zie de bijgevoegde fotorapportage voor een beeld van de staat van de huidige bebouwing.⁷

Mitsdien is gezocht naar een passende vervolgfunctie in het centrumgebied. Aangezien de huidige bebouwing verouderd is heeft initiatiefnemer het voornemen om de bestaande bebouwing te slopen om hiervoor in de plaats een appartementengebouw met 35 wooneenheden te realiseren. Deze inbreidingslocatie is een passende vervolgfunctie in het centrumgebied, omdat er een tekort is aan woningen voor verschillende doelgroepen van beleid. Het plan past binnen de uitgangspunten van de Centrumvisie⁸: het compacter maken van het winkelgebied en het toevoegen van woningen. Deze herontwikkeling geeft een impuls aan het wonen in het centrumgebied van Bodegraven.

In het plangebied worden 35 woningen gerealiseerd, waarvan 5 in de sociale huursector. De nieuwbouw levert een bijdrage aan het voorzien in de vraag naar woningen in Bodegraven voor de doelgroep senioren. Er is sprake van een woningbouwproject van 10 of meer woningen, zodat het plan regionaal wordt afgestemd, waarna de 35 woningen kunnen worden opgenomen in de RPW. Hierna past het plan binnen de regionale woningbouwafspraken en de Regionale Agenda Wonen.

De nieuwbouw voldoet aan de nieuwbouweisen en wordt opgeleverd met een A++ label.

---

⁷ Planresult Rijnland, 2024

⁸ http://ruimtelijkeplannen.bodegraven-reeuwijk.nl/NL.IMRO.1901.Bodegravencentrum-BP40/t_NL.IMRO.1901.Bodegravencentrum-BP40.html

5 Maatregelen

5.1 Algemeen

Als gevolg van de werkzaamheden wordt permanent weggenomen:

- 1 zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook gebruikt worden als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen.
- 2 paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis. Dit type verblijfplaats kan ook gebruikt worden als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen.
- 1 zomerverblijfplaats laatvlieger. Dit type verblijfplaats kan ook gebruikt worden als winterverblijfplaats voor één of enkele individuen.

Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om de functionaliteit van het gebied te blijven behouden.

- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde onder de betrokken bekend te zijn en aanwezig te zijn.

5.2 Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden

5.2.1 Alternatieve verblijfplaatsen buiten het plangebied

- Laatvlieger: Het is heden ten dage nog niet duidelijk of en hoe laatvliegers vleermuiskasten gebruiken. Er worden dan ook geen tijdelijke kasten gehangen voor deze soort. Er hangt wel een tijdelijke kraamkast in de omgeving van het plangebied. Incidenteel zijn er laatvliegers in tijdelijke kraamkasten aangetroffen. Hoofdzakelijk zijn er in de directe en ruimere omgeving van het plangebied natuurlijke alternatieven aanwezig in de vorm van veel geschikte rijtjeswoningen met dakpannen daken, geschikte spouwmuren en kantpannen op de kopgevels. Tijdens het nader onderzoek zijn ook in de woningen in de directe omgeving verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Ook laatvlieger kan gebruik maken van deze verblijfplaatsen, het is bekend dat deze soort ook gemixt met andere vleermuissoorten in verblijfplaatsen kan voorkomen.
- Het aantal aangetroffen waarden waar tijdelijk voor gemitigeerd dient te worden en het aantal tijdelijke kasten wat is opgehangen is aangegeven in Tabel 5.

Tabel 5: Het aantal aangetroffen verblijfplaatsen, de mitigatiefactor en de benodigde mitigatie per soort(groep).

Soort	Aantal getroffen waarden	Mitigatiefactor	Benodigde kasten
Gewone dwergvleermuis	3	4	12

- De kasten zijn opgehangen op 13 februari 2024. Bij het plaatsen van de kasten is voldaan aan de benodigde gewenningsperiode per soort, zie Tabel 6. Exacte kastlocaties zijn aangegeven in Figuur 10.

Tabel 6: De benodigde gewenningstijden:

Soort	Type verblijfplaats	Gewenningsperiode
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijfplaats/ paarverblijfplaats	3 maanden in de actieve periode (1 april – 31 oktober)

- Er is gebruik gemaakt van het volgende type kasten:

- Vleermuizen: ANS-1 Batbox⁹, Vleermuiskast Mark¹⁰ en Kraamkast Verticaal¹¹.
- De kasten zijn geplaatst volgens de richtlijnen in de kennisdocumenten¹² van gewone dwergvleermuis.
  - De kasten zijn geplaatst binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen.
  - De kasten zijn opgehangen aan gebouwen en op minimaal 3 meter hoogte opgehangen.
  - De kasten hebben een vrije aanvliegeroute.
  - De kasten zijn opgehangen op verschillende richtingen.
  - De kasten zijn opgehangen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- De tijdelijke kasten moeten functioneel zijn voor de periode waarin zij worden ingezet (schoon met een vrije aanvliegeroute). Dit houdt in dat de kasten minimaal 1 keer per jaar worden gecontroleerd op functionaliteit. Wanneer de functionaliteit verstoord is dient de functionaliteit te worden hersteld.

Figuur 5: Locaties van de geplaatste tijdelijke kasten. Kaartbron: OpenStreetMap

⁹ <https://www.veldshop.nl/nl/ans-1-vleermuiskast.html>

¹⁰ <https://www.bats-birds.nl/Vleermuiskast-Mark>

¹¹ <https://batsbirds.nl/product/kraamkast-verticaal-kurk-grey/>

¹² <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>

5.2.2 Ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen

- De werkzaamheden voor het ongeschikt maken dienen plaats te vinden in de periode 15 april tot en met 31 oktober¹³. Dit is de minst kritische periode voor zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze periode valt buiten het winterseizoen van vleermuizen (1 november tot 1 april).
- Het ongeschikt maken van de bebouwing wordt gedaan door:
  - Er wordt gebruik gemaakt van exclusion flaps zodat vleermuizen de verblijfplaatsen wel kunnen verlaten maar niet meer terug in kunnen. De exclusion flaps worden geplaatst op elk afzonderlijk dak- of geveldeel. Er worden minstens twee exclusion flaps geplaatst op afzonderlijke dak- of geveldelen. Overige gaten en spleten worden dichtgemaakt met weringsborstels of rondschuim.
  - De gebouwen dienen in zijn geheel worden nagekeken op overige gaten of spleten. Deze dienen dichtgemaakt te worden met weringsborstels of rondschuim. Op ieder afzonderlijk dak- of geveldeel wordt tevens minimaal één exclusion flap geplaatst.
- De voorzieningen voor het ongeschikt maken worden ingezet voor ten minste 5 dagen. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn.
- Ten minste 5 dagen na het ongeschikt maken, en voor de start van de werkzaamheden vindt er een controle met behulp van batdetector plaats;
  - Wanneer er wel nog vleermuizen worden aangetroffen dient de bebouwing verder ongeschikt gemaakt te worden op aanwijzing van de begeleidend ecooloog.
  - Als vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen afwezig zijn, dan kan er gestart worden met de werkzaamheden.

5.3 Maatregelen ten tijde van de werkzaamheden

5.3.1 Permanente verblijfplaatsen

- Het aantal aangetroffen waarden waar permanent voor gemitigeerd dient te worden en het aantal permanente voorzieningen wat zal worden gerealiseerd is aangegeven in Tabel 5.

Tabel 7: Het aantal aangetroffen verblijfplaatsen, de mitigatiefactor en de benodigde mitigatie per soort (groep)

Soort	Aantal getroffen waarden	Mitigatiefactor	Benodigde kasten
Gewone dwergvleermuis	3	4	12
Laatvlieger	1	4	4

- De verblijfplaatsen van de verschillende vleermuissoorten zullen in de permanente situatie op de verschillende manieren worden gerealiseerd. Zo worden er verschillende typen voorzieningen en meerdere oriëntaties aangeboden.
  - Laatvlieger en ook gewone dwergvleermuis, kunnen verblijfplaatsen hebben in daken, in de spouw en achter gevelbetimmering. Zomerverblijfplaatsen van laatvlieger mannetjes kunnen zich bevinden in verblijfplaatsen met andere soorten¹⁴.
- Het aanbrengen van 4 WEDI voorziening in de spouw, zie Figuur 6.

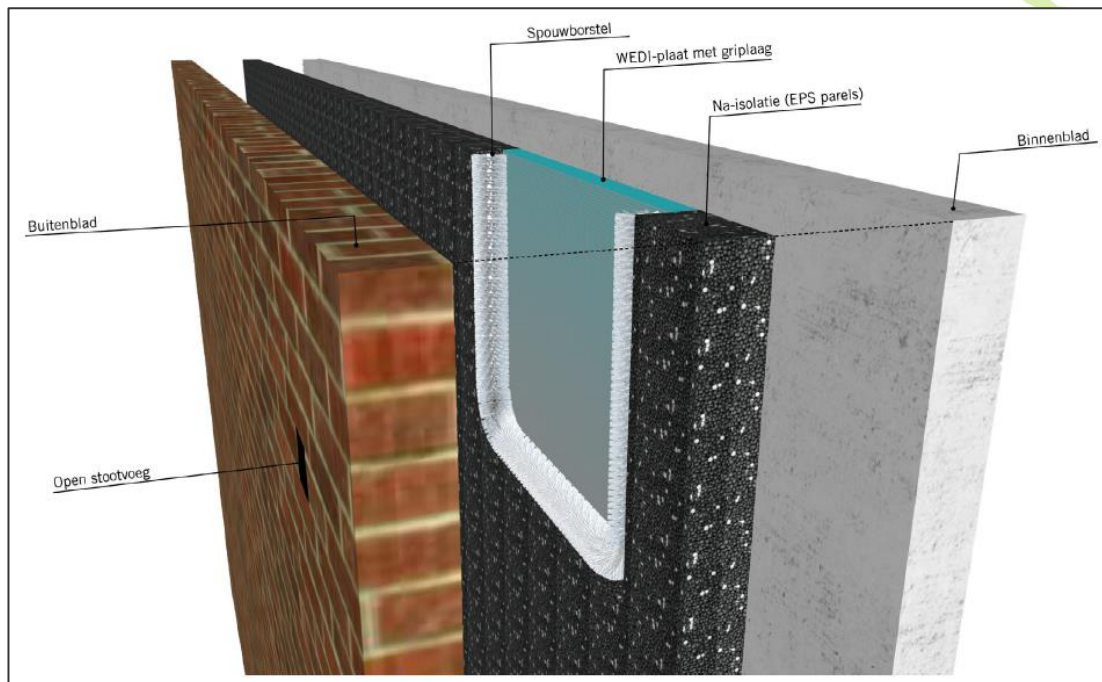
¹³ Afhankelijk van de weersomstandigheden zou er ook eerder of later ongeschikt gemaakt kunnen worden.

¹⁴ Korsten, E. 2022.

- In 2019 en 2020 zijn meerdere tientallen WEDI voorzieningen geplaatst in het kader van een verduurzamingsproject in Groningen en Drenthe¹⁵. 79 WEDI voorzieningen zijn visueel gemonitord in 2019 en 2020. Hieruit bleek dat in 28 voorzieningen laatvlieger keutels aanwezig waren en een laatvlieger op het moment van inspectie. Dit is een opvallend hoog aantal in de beperkte tijd na realisatie (2 maanden tot een jaar). Daarom maken we van deze methode gebruik om verblijfplaatsen te realiseren voor de drie aangetroffen soorten, waaronder laatvlieger.
- De WEDI-plaat wordt ruw gemaakt met een griplaag en in de spouwruimte bevestigd. De plaat wordt tegen het binnenblad (dragende binnenmuur) aan gezet en klem vastgezet. Vervolgens wordt een spouwborstel in een U-vorm aangebracht op de randen van de plaat. Daardoor ontstaat een holle verblijfplaats in de spouw, zo groot als de WEDI-plaat.
- In de spouwruimte moet minimaal 3 cm overblijven voor de vleermuizen, meer mag ook. Oneffenheden zoals, speciebaarden zijn niet zo erg.
- De voorziening heeft een grote ruimte van breedte 0,8m x hoogte 1m of groter.
- Een plaat WEDI van deze afmeting wordt ingesmeerd met minerale tegellijm of mortel met behulp van een lijmkam. De positie van de voorziening is staand, dus hoger dan breed. De strepen van de lijmkam lopen horizontaal. Aan de strepen kunnen de vleermuizen zich vasthouden.
- Een dikke spouwborstel wordt vastgezet in een U-vorm, langs de randen van de WEDI-plaat. De bovenkant van de voorziening blijft open. De borstel moet goed klemzitten in de spouw. De borstel wordt aan de WEDI-plaat vastgemaakt, zodat de borstel niet verschuift.
- De positie moet zo hoog mogelijk, ter hoogte van de nok (vorm topgevel uitzagen in de WEDI-plaat). Als er een spouwlat op de spouw ligt, dan wordt deze over de lengte van 80-100 centimeter verwijderd. Eventueel oud isolatiemateriaal wordt verwijderd ter grootte van de plaat.
  - De WEDI-voorziening is op 2 plekken toegankelijk:
    - Vanaf de bovenzijde via de gevelpan of overstekaansluiting. Er moet een spleetvormige opening van tenminste 50 x 22 mm beschikbaar zijn.
    - Daarnaast wordt in de bovenste helft van de voorziening één grote open stootvoeg gemaakt van tenminste 22 mm breed.
  - Teken de contour van de kast op de gevel af met bijvoorbeeld krijt en/of breng een weerbestendig bordje aan. Hier mag immers geen isolatiespuit in worden gezet.

---

¹⁵ Hoksberg, M.G., M. Kraeima & R. Olthof, 2024

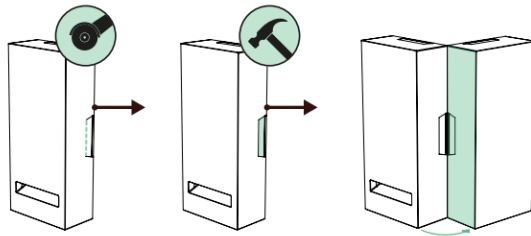
Figuur 6: Opbouw WEDI-voorziening. Tekening: Emiel Oude Wesselink. Bron: VLEN-nieuwsbrief 86 - mei 2024

- Het dak geschikt wordt weer geschikt gemaakt:
  - De kantpannen/nokvorst op elke kopgevel dienen 2 cm uit te steken zodat er een opening van ten minste 2 cm bij 4 cm ontstaat waardoor de vleermuis in de ruimte tussen de dakpannen en het dakvlak kan binnen komen.
  - Bij toepassing van dampopen folie wordt gebruik gemaakt van vleermuisveilige dampopen folie óf op de dampopen folie wordt gripgaas geplaatst.
- Het aanbrengen van inbouwkasten voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis:
  - Er zal gebruik worden gemaakt van 12 sets van 2 gekoppelde inbouwkasten VMPPM1¹⁶ met VMPPM1u¹⁷ van Unitura (1 set van 2 gekoppelde kasten geldt als 1 verblijfplaats) of een vergelijkbaar alternatief.
  - Kasten worden zo hoog mogelijk, en ten minste op 3 meter hoogte in de gevel ingebouwd, zie Figuur 8. Kasten zijn zo goed als mogelijk verdeeld over de verschillende gevels van de gebouwen. Niet alle (delen van de) gevels zijn geschikt voor inbouwkasten door; de aanwezigheid van ramen, de aanwezigheid van gevelbetimmering en beperkte aan- en uitvliegruimte door uitstulpingen van het gebouw op de begane grond of balkons aan de achterzijde.

¹⁶ <https://unitura.nl/product/vmpm1-permanente-vleermuiskast/>

¹⁷ <https://unitura.nl/product/vmpm1u-vleermuiskast-1-laagse-uitbreiding/>

- De permanente verblijfplaatsen dienen na afronding van de werkzaamheden te allen tijde beschikbaar te zijn, moeten een vrije aanliegroute hebben en mogen niet verlicht worden.

Figuur 7: Koppelen van de inbouwkast. Bron: Unitura

Een definitieve keuze met betrekking tot de permanente mitigatie van verblijfplaatsen is nog niet gemaakt, maar bestaat voor elke soort uit ten minste één van de voorgestelde maatregelen (er kan ook voor een combinatie van maatregelen worden gekozen). De maatregelen worden in samenspraak tussen de opdrachtgever en de betrokken ecooloog uitgewerkt.

5.4 Maatregelen na afronding van de werkzaamheden

5.4.1 Functionaliteit van de voorzieningen

- De functionaliteit van de permanente verblijfplaatsen dient over de lange termijn geborgd te worden. Wanneer de functionaliteit verminderd is dient deze zo spoedig mogelijk hersteld te worden:
  - Wanneer de toegankelijkheid van de verblijfplaatsen verminderd is moeten hinderende objecten worden verwijderd.
  - Wanneer er verstoring plaats vindt moeten deze bronnen worden verwijderd.
  - Herstel van verblijfplaatsen moet gebeuren op aanwijzing van een deskundig ecooloog.

5.4.2 Verwijderen van tijdelijke voorzieningen

- De tijdelijke kasten mogen na afronding van de werkzaamheden worden verwijderd onder de volgende voorwaarden:
  - De kasten dienen (vrijwillig) verlaten te zijn.
  - Kasten worden buiten de kritische perioden verwijderd. Buiten de periode van voortplanting (15 mei – 15 juli) en winterslaap (1 november – 1 april).
  - De permanente verblijfplaatsen moeten functioneel zijn.
  - De geldende gewenningsperioden voor de desbetreffende soort is in acht genomen voor de permanente verblijfplaatsen.
    - Gewone dwergvleermuis (zomer- en paarverblijfplaats): 3 maanden in het actieve seizoen (1 april – 31 oktober).
  - Tijdelijke voorzieningen worden verwijderd onder begeleiding of op aanwijzing van de ecologisch deskundige.

6 Alternatieven

6.1 Locatie

Het project is locatiespecifiek. De huidige bebouwing is niet meer in een goede staat, en door het slopen van de huidige bebouwing komt de ruimte vrij die weer direct ingevuld gaat worden met nieuwbouw. Er worden woningen toegevoegd aan een verlaten dorpskern. Een alternatieve locatie is derhalve geen optie.

6.2 Alternatieve inrichting

In het plangebied worden 35 woningen gerealiseerd, waarvan 5 in de sociale huursector. De nieuwbouw levert een bijdrage aan het voorzien in de vraag naar woningen in Bodegraven voor de doelgroep senioren. Er is sprake van een woningbouwproject van 10 of meer woningen, zodat het plan regionaal wordt afgestemd, waarna de 35 woningen kunnen worden opgenomen in de RPW. Hierna past het plan binnen de regionale woningbouwafspraken en de Regionale Agenda Wonen.

De nieuwbouw voldoet aan de nieuwbouweisen en wordt opgeleverd met een A++ label.

Door het treffen van mitigerende maatregelen wordt voorkomen dat er schadelijke effecten ontstaan op (individuen van) de aangetroffen beschermde soorten en in de nieuwe inrichting van het plangebied komt er weer ruimte terug om de verloren natuurwaarden te compenseren. De voorliggende inrichting van het plangebied is derhalve optimaal om alle aangetroffen natuurwaarden te compenseren.

6.3 Alternatieve werkwijzen

Het alternatief voor sloop/nieuwbouw zou renovatie kunnen zijn. Echter is renovatie door de staat van de bebouwing geen optie. Ook in het geval van renovatie zouden de aangetroffen verblijfplaatsen verloren gaan. Er wordt sloop/nieuwbouw gepleegd, de nieuwe panden worden in een combinatie van beton bouw (kelder) en kalkzandsteen gemaakt, deze methode is uitgekozen gezien de binnenstedelijke locatie en de milieuscore welke voor nieuwbouw van toepassing is.

Voorafgaand aan de sloop zijn alle mitigerende maatregelen functioneel. De aanwezige voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt waardoor doden of verwonden van individuen is uitgesloten. Door het treffen van deze maatregelen wordt voorkomen dat er schadelijke effecten ontstaan op (individuen van) de aangetroffen beschermde soorten. De huidige werkwijze is daarom het meest optimaal. Er zijn in ecologisch opzicht geen werkwijzen die gunstiger zijn.

6.4 Alternatieve planning

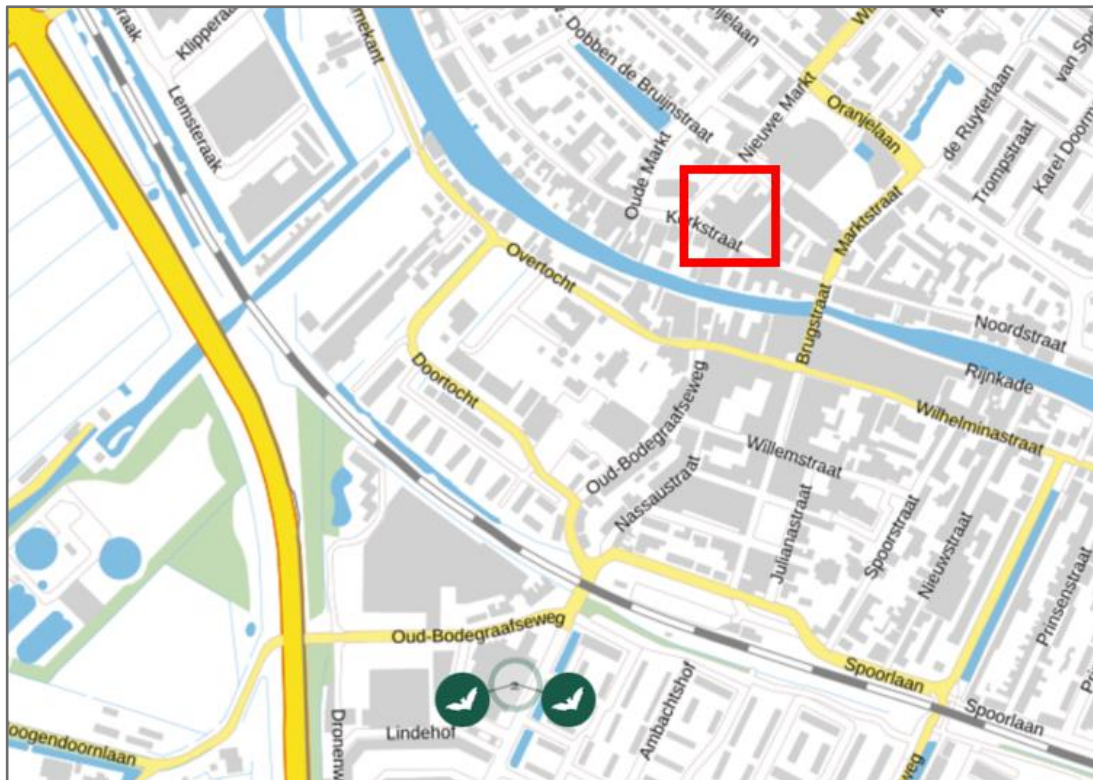
De planning is afhankelijk van het traject van de vergunningsaanvraag. Deze is maatgevend voor de start van de werkzaamheden. Er is nu ingezet op starten met het ongeschikt maken van de bebouwing bij start van het actieve seizoen van vleermuizen in april 2025, waardoor er niet wordt gesloopt in de kritische periode van winterrust. Tijdelijke voorzieningen zijn dan al reeds enige tijd beschikbaar, waardoor er wordt voorzien in de instandhouding van de populatie vleermuizen in en rondom het plangebied tijdens

de sloop/nieuwbouw werkzaamheden. De uiteindelijke planning wordt afgestemd op de aanwezige natuurwaarden. Zodoende is er geen betere alternatieve planning mogelijk.

6.5 Cumulatieve effecten

In de nabijheid van het plangebied is er bekend dat er nog één project is waar men te maken heeft met vleermuizen, zie Figuur 11. Voor dit project is de vergunning in 2022 verleend, waardoor er zowel tijdelijk als permanent voldoende gemitigeerd zal zijn. Hierdoor zal te allen tijde voldoende alternatief habitat (verblijfplaatsen en functioneel habitat) aanwezig blijven. Cumulatieve effecten van verschillende projecten zijn daarom op dit moment niet voorzien.

Figuur 8: Overige projecten in de nabije omgeving van het plangebied (rood vierkant). Bron: Kaart Soortbescherming provincie Zuid-Holland (<https://kaart.ozhz.nl/soortenbescherming-zuid-holland>).

7 Gunstige staat van instandhouding

7.1 Staat van instandhouding

Met behulp van de onderstaande ‘samenvattende’ tabellen (zie Tabel 8 tot en met Tabel 8) is de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger in de planningsfase van een ingreep beoordeeld voor de volgende situaties:

- De huidige situatie (voor de start van de werkzaamheden).
- Op korte termijn (start van de werkzaamheden, na ongeschikt maken maar inclusief tijdelijke maatregelen).
- Op korte termijn (eindfase werkzaamheden, inclusief de permanente maatregelen).
- Op de langere termijn (na afronding van de werkzaamheden).

Deze inschatting maakt een weging en inschaling van de impact van tijd en ruimtelijke ontwikkeling van een soort op basis van genomen maatregelen. Voor dit project is de weging gebaseerd op lokale waarnemingen door middel van aanvullend onderzoek door Ecoresult B.V. Hierbij zijn ook de waarnemingen van het NDFG gebruik om inzicht te krijgen in het lokale voorkomen en verspreiding van de soort.

Verspreiding en trendkaarten/aantallen van de Zoogdiervereniging zijn geraadpleegd om een beeld/inschatting te kunnen maken van het provinciale en landelijke voorkomen van de gewone- en ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

7.1.1 Gewone dwergvleermuis

De NDFG laat zien dat er in de afgelopen 5 jaar evenredig verspreid door Bodegraven waarnemingen/clusters van waarnemingen van gewone dwergvleermuis zijn gedaan. Ook tijdens het vleermuisonderzoek zijn er in de aangrenzende straten rondom het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen. De verblijfplaatsen binnen het plangebied maken dus deel uit van een groter netwerk aan verblijfplaatsen in de omgeving. Op basis van Tabel 8 kan geconcludeerd worden dat op korte termijn rondom het plangebied een negatief effect rondom de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis wordt verwacht. De verblijfplaatsen binnen het plangebied verdwijnen, maar dit zal direct worden opgevangen door buiten het plangebied voldoende te mitigeren. Op deze manier blijft de oorspronkelijke functionaliteit van de bebouwing binnen het plangebied in een zeer nabije omgeving behouden. Essentiële foerageergebieden en/of verbindingzones zijn niet aanwezig, en daarom wordt er als gevolg van dit project geen impact verwacht. Op de lange termijn wordt er instandhouding van de lokale populatie gewone dwergvleermuis verwacht aangezien er in de nieuwe woningen binnen het plangebied wordt ingezet op volledige compensatie. Hierdoor blijft de staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis binnen Bodegraven gewaarborgd.

7.1.2 Laatvlieger

Op basis van Tabel 9 kan geconcludeerd worden dat op korte termijn rondom het plangebied een neutraal effect rondom de verblijfplaatsen van laatvlieger wordt verwacht. Er zijn voldoende natuurlijke alternatieven aanwezig voor laatvliegers om naar uit te wijken tijdens de bouwwerkzaamheden. Het effect op de lokale populatie kan daarom als neutraal worden beoordeeld. Essentiële foerageergebieden

en/of verbindingzones zijn niet aanwezig, en daarom wordt er als gevolg van dit project geen impact verwacht. Op de lange termijn wordt er instandhouding van de populatie laatvliegers verwacht aangezien er in de nieuwe woningen binnen het plangebied wordt ingezet op volledige compensatie. Hierdoor blijft de staat van instandhouding van laatvlieger binnen Bodegraven gewaarborgd.

Tabel 8: Beoordeling staat van instandhouding gewone dwergvleermuis.

			Lokaal			Regionaal	Landelijk					
			Actueel	Korte termijn (tijdens werkzaamheden)	Lange termijn (Na oplevering)							
A1: Populatiegrootte			Voldoende, maar in kwantitatieve zin onbekend.	Voldoende. Verblijfplaatsen in plangebied tijdelijk verloren tijdens de werkzaamheden maar alternatieve kasten aanwezig in de omgeving om de populatie op te vangen.	Voldoende. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend. Geen indicatie achteruitgang.	300.000-600.000 dieren ¹⁸					
A2: Trend			Feitelijk onbekend.	Neutraal. Er zijn voldoende voorzieningen om de huidige populatie te kunnen voorzien.	Neutraal. Er zijn voldoende voorzieningen om de huidige populatie te kunnen voorzien.	Onbekend. Geen indicatie achteruitgang.	Gunstig					
B1: Verspreiding	Grootte	VP	Voldoende. 1 zomerverblijfplaats, 2 paarverblijfplaatsen	Voldoende. Mitigatie d.m.v. tijdelijke kasten in de omgeving bestaande populatie op te vangen. Mitigatie met een factor 4.	Voldoende. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	Voldoende. Aanwezig maar niet essentieel.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig. Situatie niet aangetast door werkzaamheden.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig.	Onbekend	Onbekend					
		VB	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Onbekend	Onbekend					
B2: Verspreiding	Kwaliteit	VP	Goed. Natuurlijke verblijfplaats.	Voldoende. Er wordt gebruik gemaakt van bewezen functionele kasten.	Goed. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	Voldoende. Aanwezig maar niet essentieel.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig. Situatie niet aangetast door werkzaamheden.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig.	Onbekend	Onbekend					
		VB	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Onbekend	Onbekend					
B3: Verspreiding	Borging	VP	N.v.t.	Goed vanwege begeleiding met ecologisch werkprotocol.	Goed vanwege begeleiding met ecologisch werkprotocol.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	N.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Onbekend	Onbekend					
		VB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Onbekend	Onbekend					
VP = verblijfplaats(en), FG = foerageergebied, VB = verbinding (vliegroute, migratieroute)												
			<table border="1"> <tr><td>Negatief</td></tr> <tr><td>Gematigd negatief</td></tr> <tr><td>Neutraal/geen effect</td></tr> <tr><td>Voldoende/gematigd positief</td></tr> <tr><td>Positief</td></tr> </table>					Negatief	Gematigd negatief	Neutraal/geen effect	Voldoende/gematigd positief	Positief
Negatief												
Gematigd negatief												
Neutraal/geen effect												
Voldoende/gematigd positief												
Positief												

¹⁸ <https://minlnv.nederlandsesoorten.nl/content/gewone-dwergvleermuis-pipistrellus-pipistrellus>

Tabel 9: Beoordeling staat van instandhouding laatvlieger.

			Lokaal			Regionaal	Landelijk					
			Actueel	Korte termijn (tijdens werkzaamheden)	Lange termijn (Na oplevering)							
A1: Populatiegrootte			Voldoende, maar in kwantitatieve zin onbekend.	Voldoende. Verblijfplaatsen in plangebied tijdelijk verloren tijdens de werkzaamheden maar alternatieve aanwezig in de omgeving om de populatie op te vangen.	Voldoende. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend. Geen indicatie achteruitgang.	30.000-50.000 dieren ¹⁹					
A2: Trend			Feitelijk onbekend.	Neutraal. Er zijn voldoende voorzieningen om de huidige populatie te kunnen voorzien.	Neutraal. Er zijn voldoende voorzieningen om de huidige populatie te kunnen voorzien.	Onbekend. Geen indicatie achteruitgang.	Gunstig					
B1: Verspreiding	Grootte	VP	Voldoende. 1 zomerverblijfplaats	Voldoende. Natuurlijke alternatieven aanwezig.	Voldoende. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	Voldoende. Aanwezig maar niet essentieel.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig. Situatie niet aangetast door werkzaamheden.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig.	Onbekend	Onbekend					
		VB	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Onbekend	Onbekend					
B2: Verspreiding	Kwaliteit	VP	Goed. Natuurlijke verblijfplaatsen.	Voldoende.	Goed. Permanente verblijfplaatsen komen beschikbaar.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	Voldoende. Aanwezig maar niet essentieel.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig. Situatie niet aangetast door werkzaamheden.	Voldoende. Blijft in huidige staat aanwezig.	Onbekend	Onbekend					
		VB	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Onbekend	Onbekend					
B3: Verspreiding	Borging	VP	N.v.t.	Goed vanwege begeleiding met ecologisch werkprotocol.	Goed vanwege begeleiding met ecologisch werkprotocol.	Onbekend	Onbekend					
Beschikbaar habitat		FG	N.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Onbekend	Onbekend					
		VB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Onbekend	Onbekend					
VP = verblijfplaats(en), FG = foerageergebied, VB = verbinding (vliegroute, migratieroute)												
			<table border="1"> <tr><td>Negatief</td></tr> <tr><td>Gematigd negatief</td></tr> <tr><td>Neutraal/geen effect</td></tr> <tr><td>Voldoende/gematigd positief</td></tr> <tr><td>Positief</td></tr> </table>					Negatief	Gematigd negatief	Neutraal/geen effect	Voldoende/gematigd positief	Positief
Negatief												
Gematigd negatief												
Neutraal/geen effect												
Voldoende/gematigd positief												
Positief												

¹⁹ <https://minlnv.nederlandsesoorten.nl/content/laatvlieger-eptesicus-serotinus-ssp-serotinus>

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 Literatuur

- Lans, F.V. van der, 2022. Quicksan. In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Zuid-Holland. Plangebied: Voorplein, Bodegraven. Kenmerk: ER20221221v01. Ecoresult B.V., Alblasterdam.
- Middelburg, E., 2024. Nader onderzoek huismus en vleermuizen. In het kader van de Omgevingswet en activiteiten die de natuur betreffen. Plangebied: Voorplein, Bodegraven Kenmerk: ER20230135NOv01. Ecoresult B.V., Hendrik-Ido-Ambacht.
- Limpens, H. J. G. A., & Schillemans, M. J. (2016). SVI voor vleermuizen bepalen in concreet plangebiedmethodiek voor staat van instandhouding. TOETS, 1(16), 28-31.
- Goutbeek, 2018. De staat van instandhouding. Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Arcadis
- Omgevingsdienst Haaglanden. 2020. Richtlijn ontheffing soortbescherming.
- Centraal bureau voor de statistiek, 2020, Meetprogramma's flora & fauna kwaliteitsrapportage NEM, 2019
- Planresult Rijnland, 2024. Fotorapportage bestaande panden Pastoriestaete. Kerkstraat 67 en 71. Bodegraven.
- Korsten, E. 2022. Werkbare mitigatiemaatregelen voor laatvlieger *Eptesicus serotinus*. N2022020 versie 1. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Hoksberg, M.G., M. Kraeima & R. Olthof, 2024. Zomerverblijven van laatvlieger in WEDI-plaatvoorziening; onverwachtse bijvangst van dwergvleermuis-mitigatie. VLEN-nieuwsbrief 86 - mei 2024.

8.2 Internet

- PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart) – <https://www.pdok.nl/>
- Kennisdocumenten – <https://www.bij12.nl/onderwerp/natuurinformatie/kennisdocumenten-soorten-natuurbescherming/>
- <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/>
- <https://www.ndff.nl/>